

**Katolu: Na Taukeni ni Talevoni Veikauyaki
Ena Sega ni Vakavukui Iko, ia Na Kena
Vakayagataki Vakayalomatua Ena Rawa**

Kemuni na cauravou, kakua ni cakava eso na ka torosobu ena nomu talevoni veikauyaki. Ko ni sa kila taucoko na kena ibalebale oqo (raica na Mosaia 4:29). Sa tu e vuqa na sala e rawa ni vagolei iko tani kina na tekinolaji mai na ka e bibi cake. Vakamura na ivosavosa “Tiko vata na yalomu.” Ni ko sa draiva tiko, draiva. Ni ko sa tiko ena kalasi, raica matua na lesoni. Ni ko sa tiko vakaitokani, vakaraitaka nomu veikauwaitaki. Na nomu mona ena sega ni rawa ni vakanamata ena rua na ka ena dua na gauna. Na qaravi ni levu na itavi ena dua vata ga na gauna ena vakavuna na tosoi vakatotolo ni nomu rai mai na dua na ka ki na dua tale. E dua na vosa vakaibalebale makawa e tukuna, “Kevaka o cemuria e rua na ravete, o na sega ni toboka e dua vei rau.”

**Kava: Sa Vakaraütaka na Turaga na
Tekinoloji me Rawati Kina na Nona iNaki**

Na inaki tabu ni tekinoloji oya me vakusakusataki na cakacaka ni veivakabulai. Vaka lewe ni itabatamata digitaki, o sa kila deivaki na tekino-
loji. Vakayagataka mo vakatotolotaka na nomu rawa-ka ki na bula vinaka sara. Baleta ni sa soli vakalevu vei iko, mo na solia talega (raica “Nai iSolisoli Sa Soli Mai,” *Serenilotu*, naba 128). E namaki iko na Turaga mo vakayagataki na veiyaya ni cakacaka levu oqo mo kauta kina na Nona cakacaka ki na ivakatagedegede ka tarava, ka wasea na kosipeli ena veisala ka uabaleta na ka era vakasamataka rawa na noqu itabatamata. Na vanua era veivakayararataki kina na itabatamata eliu, vei ira na tamata wavoliti ira kei na nodra tauni, sa tiko vei iko na kaukauwa ena Initaneti kei na itukutuku raraba mo yacova yani na veiyalayala ni vanua ka vakayararataka na vuravura taucoko.

Au vakadinadinataka ni oqo na Lotu ni Turaga. Ko ni a digitaki mo ni vakaitavi ena Nona cakacaka ena gauna oqo baleta ni nuitaki kemuni o Koya mo ni cakava na digidigi dodonu. Sa i kemuni na itabatamata digitaki. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Peresitedi Dieter F. Uchtdorf

iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

O Moce Tiko Beka ena gauna ni Veivakalesui Mai?

*Sa rui levu na ka e gadrevi kina vei keda yadua,
vakamatauvuale, kei na Lotu i Karisito ena noda
vakataratara wale tu ga kina na cakacaka tabu oqo.*

Ena voleka ni 200 na yabaki sa oti, sa yaco na italanoa lekaleka ni Amerika “Rip Van Winkle” me dua na italanoa totoka ka vakasakiti. Na tamata e talanoataki kina, o Rip, e dua na dau vakasavuliga ka matai sara ni dau levea e rua na ka: na cakacaka kei na watina.

Ena dua na siga, ni veilakoyaki voli ena veiulunivanua kei na nona koli, a raici ira e dua na ilala tamata matalia nodra isulu ni ra gunu ka qito voli. Ni oti nona gunuva eso na medra gunu, sa via moce mai ka bobo vakalailai na matana. Ni qai rai tale, e kurabui ni sa yali na nona koli, sa

veveka na nona dakai, ka sa balavu tu na nona kumi.

A lesu tale o Rip ki nona koro ka raica ni sa veisau na ka kecega. Sa mate na watina, era sa yali na nona itokani, ka sa vakaisosomitaki na itaba kei King George III ena vanua ni gunu ena kena itaba e dua tale na tamata e sega ni kila—o Jenerali George Washington.

A moce tu o Rip Van Winkle ena 20 na yabaki! Ka calata e dua na gauna talei duadua ena itukutuku ni nona vanua ena nona moce tu—a moce tu ena gauna ni Veivaluvaluti mai Amerika.

Ena Me 1966, a vakayagataka o Dr. Martin Luther King Lailai me ikau ni nona vosa “Don’t Sleep Through the Revolution.”¹

Nikua, au vinakata meu vakayagataka na ulutaga vata oqo ka vakatura e dua na taro kivei keda kece sara ka taura tu na matabete ni Kalou: o moce tiko beka ena gauna ni Veivakalesui Mai?

Eda Bula Donumaka na Gauna ni Veivakalesui Mai

Ena so na gauna eda dau nanuma ni sa oti na Vakalesui mai ni kosipeli, sa vakanadakui—a vakadewataka na iVola i Momani o Josefa Simici, a ciqoma na idola ni matabete, a tauyavutaki na Lotu. Na ka dina, ni Veivakalesui mai e dua na ka ena caka tikoga; eda bula sara tikoga kina oqo. E okati kina “na veika sa vakatakila oti na Kalou, na veika sa vakatakilailai mai oqo,” kei na “levu tale na ka” ena “Qai vakatakila mai o Koya.”² Kemuni na veitacini, na veika talei sa yaco tiko nikua era tiki ni gauna sa tukuni makawa tu mai ka na mai yaco ena gauna lagilagi ni iKarua ni Lako Mai ni noda iVakabula, o Jisu Karisito.

Oqo e dua vei ira na gauna vakasakiti duadua ni itukutuku ni vuravura! Era a diva tu na parofita ni gauna e liu

me ra raica na noda gauna oqo.

Ni sa cava na noda gauna ena bula oqo, na cava soti na veika eda na rawa ni wasea me baleta na noda dui cau ki na gauna bibi oqo ni noda bula kei na kena tosoi tiko na cakacaka ni Turaga? Ena rawa beka ni da tukuna ni da a cokia na liga ni noda sote ka cakacaka ena yaloda taucoko, noda igu, kei na noda kaukauwa? Se eda na tukuna beka ni a noda itavi voli ga na sarasara?

Au vakabauta ni levu tu na vuna e dau rawarawa kina noda via moce ena gauna eda tara matanitu ni Kalou tiko kina. Meu na tukuna mada e tolu na ka lelevu. Niu tukuna tiko, au sureti kemuni mo ni vakasamataka de dua e yaco tiko. Kevaka o raica na veika me vakavinakataki, au kerei kemuni mo ni vakasamataka na veika e rawa ni caka me veisau kina me vinaka cake.

Yalokocokoco

Taumada, na yalokocokoco.

O ira era kocokoco era dau vaqara ga na ka e vinaka vei ira ka ra dau taleitaka. Na taro e dau matau vua na tamata kocokoco “Na cava beka e tiko kina me baleti au?”

Kemuni na taciq, au vakabauta ni rawa ni da raica ni ivakarau ni rai oya e veisaqasaqa sara tu ga vakasigalevu

ki na yalo e vinakati me tara cake kina na matanitu ni Kalou.

Ni da nanumi keda ga ka sega ni soli keda ena nodra qaravi na tani, sa na toka ga na noda vakasama me da laurai ka da marau tiko.

Na veitabatamata era sa yali yani era dau bole ni ena vuqa na veimataqali vakasavuliga kei na dokadokai koya, ia au nanuma nikua sa levu cake sara. E ka ni vakacalaka beka na kena tukuni ena Oxford Dictionary ni vosa ni yabaki na “selfie”?³

Sa matau tu, ni da dau gadreva kece me da kilai, ka sega ni dua na leqa ena noda vakawelewele ka marautaka na bula. Ia ni da vakasagara na “vutuniyau kei na [vei]dokai ni vuravura”⁴ me yavu ni noda inaki, eda na calata na veika veivakabulai ka rekitaki e dau yaco mai ena noda soli ka ena lomasoli ki na cakacaka ni Turaga.

Na cava na kena iwali?

Na kena isau, me vaka ena veigauna kece, e koto ga ena vosa i Karisito:

“O koya sa via muri au, me kakua ni muria na lomana, me colata ga na nona kauveilatai, ka muri au.

“Ia ko koya yadua sa via maroroya na nona bula ena vakayalia; ia ko koya yadua ena vakayalia na nona

bula ena vukuqu kei na itukutuku vinaka ena maroroya.”⁵

O ira era solia ena yalodina na nodra bula vua na iVakabula, qarava na Kalou kei na kainodra, era na raica na vutuniyau kei na taucoko ena nodra bula ka ra na sega ni vakila na kocokoco kei na vakawelewele. O ira era sega ni dau kocokoco era dau soli ira. Era na isolisoli lalai beka ni loloma vakarisito oqo, ia e vakaitamera na kedra revurevu vinaka: matadredredre, na lululu, dua na imoko, gauna eda solia me da vakarorogo, dua na vosa malua ni veivakayaloqataki, se na ivakaraitaki ni veikauwaitaki. Na ivalavala kece oqo ni yalovinaka e rawa ni veisautaka na yalo kei na bula. Ni da vakayagataka vakavinaka na veimadigi sega ni yalani me da lomana ka qarava na kainoda, oka kina na watida kei na noda matavuvale, ena vakalevutaki cake na noda rawata me da lomana na Kalou ka qaravi ira na tani.

O ira era qaravi ira na tani era na sega ni moce tiko ena gauna ni Veivakalesui mai.

Veivakatotogani

E dua tale na ka e rawa ni vakavuna na noda lako mocemoce ena gauna bibi oqo e vuravura na itovo veivakatotogani.

Na itovo veivakatotogani e dau tekivu vakamalua. Na itovo veivakatotogani sai koya na wa lalai ni ivalavala dau caka wasoma ka ra dau talivata me ivesu vavaku ni itovo. Na itovo ca era rawa ni dau yaco me itovo veirawai ni veivakatotogani.

E levu tu na sinucodo veivesuki ni itovo veivakatotogani, me vaka na iyalovalo vakasisila, na alakaolo, na veiyacovi, na waigaga, tavako, veimauilavo, kakana, cakacaka, na Initaneti, se iyaya vaka tekinolaji. O Setani, na keda meca kece, e levu tu na nona iyaya ni cakacaka taleitaki e dau vakayagataka me butakoca kina na noda

inaki vakalou me da vakacavara na noda ilesilesi ena matanitu ni Turaga.

E dau rarawa na Tamada Vakalomalagi ni raica ni dau dodoka yani vakarawarawa na ligadra eso na Luvena tagane vakaturaga me ra ciqoma na sinucodo ni itovo veivakatotogani veivakarusai.

Kemuni na taciq, eda taura tu na matabete tawamudu ni Kalou Kaukauwa. Eda luvena tagane vakaidina o Koya sa Cecere Sara ka vakalougatataki tu ena veisiga ni mataka sega ni tukuni rawa. Eda buli me da vakatubutubu ena galala ki lomalagi. E sega ni keda inaki me da vesuki tu e vuravura, ka kaivesu tu ena veika eda vakavuna ga.

Na cava na kena iwali?

Na imatai ni ka me da kila ni rawarawa cake sara me taqomaki na itovo veivakatotogani mai na noda valuta. Ena nona vosa na iVakabula, “Dou kakua sara ni vakatara me curu ki lomamudou na vakasama vakaoqo.”⁶

Ena vica vata na yabaki sa oti, a soli vei keirau kei Peresitedi Thomas S. Monson e dua na madigi me keirau sarava na Air Force One—na waqavuka vakasakiti dau kauti koya na peresitedi kei Amerika. Sa dua na ka na levu ni vaqavara matailalai e caka vei keda mai vei ira na Tabana ni Veiqaravi Vuni, kau matadredre vakalailai ni ra vaqavara vua na noda parofita lomani eso na yamatavuni ni bera na vodo.

Sa qai sureti au na pailate liu meu dabe ena idabedabe ni kavetani. E dua na madigi vakasakiti meu dabe tale ena muailiu ni dua na waqavuka vakasakiti me vaka au dau vukataka ena vuqa na veiyabaki. E sinai e yaloqu kei na noqu vakasama na vakanananu ni dau vuka kosovi na veivasawasa kei na veivanua. Au raitayalovalotaka na gauna talei ni biubiu kei na vakaroro ena veirara ni waqavuka e vuravura raraba.

Voleka niu sega ni vakila, noqu sa biuta na ligaqu ena siviti e va ni 747. Ena gauna oqori, e rogo mai dakuqu e dua na domo lomani ka sega ni rawa vakadua ni cala—na domoi Thomas S. Monson.

“Dieter,” e kaya mai, “kua mada ga ni vakasamataka.”

Au sega ni vakadinadinataka e dua na ka, ia e rairai wilika beka o Peresitedi Monson na noqu vakasama.

Ni da temaki me da cakava na veika e sega ni dodonu me da cakava, me da vakarorogo ki na ivakasala ni qaqarauni ni loloma mai vei ira na matavuvale kei na itokani, noda parofita lomani, kei na iVakabula e veigauna.

Na itataqomaki vinaka duadua ki na itovo veivakatotogani sai koya, mo kua ni tekivuna.

Ia vakacava o ira era sa vesuki tu ena itovo veivakatotogani?

Yalovinaka mo ni kila, taumada, ni tiko na inuinui. Vakasaqara na veivuke mai vei ira nomu daulomani, iliuliu ni Lotu, kei na dauvakasala era vulica. E vakarautaka na Lotu na veivuke ni vakabulai mai vei ira na iliuliu ni Lotu ena noda veivanua, ena Initaneti,⁷ kei na so na vanua, LDS Family Services.

Nanuma dei tiko, ena veivuke ni iVakabula, ena rawa kina mo vagalalataki iko mai na itovo veivakatotogani. Ena gaunisala balavu beka ka dredre, ia na Turaga ena sega ni soro vakadua me baleti iko. E lomani iko. A vosota o Jisu Karisito na Veisorovaki me vukei iko mo veisau, me sereki iko mai na ivesu ni ivalavala ca.

Na ka bibi duadua me da tovolea tikoga—ena so na gauna ena taura e vica na sasaga ni bera ni ra qai rawata na qaqa na tamata. Kakua ni soreva. Kakua ni yali nomu vakabauta. Vakovlekataka na yalomu vua na Turaga, ka na solia vei iko ko Koya na kaukauwa ni veisereki. Ena vagalalataki iko o Koya.

Kemuni noqu itokani lomani, dau vakayawaka e veigauna na itovo eso ka rawa ni yaco me veivakatotogani. O ira era dau vakayacora vakakina sa na rawa ni ra solia na yalodra, nodra igu, vakasama kei na kaukauwa ki na veiqaravi vua na Kalou.

Era na sega ni moce tiko ena gauna ni Veivakalesui mai.

Veisisivi ni Veika me Liu

Na ikatolu ni itatarabe ka dau vakataotaka na noda vakaitavi vakavinaka ena cakacaka oqo na levu ni veika me liu era tu. Eso vei keda sa rui osooso ka da vakila ena so na gauna ni da

vaka e dua na kareti ka drete e dua na daseni na manumanu daucakacaka—era dui drete ga na nodra mua. E levu na igu e vakayagataki, ia e sega ni toso ki na dua na vanua na kareti.

E vakavuqa ni da dau vagoleya na noda igu kaukauwa ena noda saga e dua na ka me dau caka ena noda gauna galala, dua na qito, gagadre vakacacacaka, kei na leqa vakaitikotiko se politiki. Na veika kece oqo e rawa ni ra ka vinaka ka dokai, ia era solia beka vei keda na gauna kei na igu ki na veika e dodonu me liu duadua?

Na cava na kena iwali?

Baci kau tale mai ena nona vosa na iVakabula:

“Mo lomani Jiova na nomu Kalou ena lomamu taucoko, kei na yalomu taucoko, kei na nomu nanuma kecega.

“Ai matai ni ivunau oqo ka levu.

“A sa tautauvata na kena ikarua, Mo lomana na kainomu me vaka ko lomani iko.”⁸

Na veika kece tale ena noda bula e dodonu me qai taravi rau mai na ka bibi e rua oqo.

Ena veiqaravi sara mada ga ena Lotu, e rawarawa na noda vakayagataka vakalevu na gauna ena noda vakataratara wale tu ga ka sega kina na yalo se bula dina vakatisaipeli.

Kemuni na taciqo, o keda na mata-bete eda sa yalataka me da tamata dau lomana na Kalou kei ira na wekada ka sa dau tu vakarau ni vakaraitaka na loloma oya ena vosa kei na ivalavala. Oqori sa iusutu ni noda bula ni da tisaipeli i Jisu Karisito.

O ira era bula ki na veivakavuvuli oqo era na sega ni moce tu ena gauna ni Veivakalesui mai.

Na Kaci ni Veivakayadrati

E vola na iApositolo o Paula, “O iko sa moce mo yadra mai, ka tucake mai na mate, ena qai vakararamataki iko na Karisito.”⁹

Kemuni na noqu itokani lomani, ni kila ni o kemuni na luve ni rarama.

Ni kakua ni vakatara na yalokokoko! Kakua ni vakatara na veika e rawa ni yaco me itovo veivakatotogani! Kakua ni vakatara na veisisivi ni ka me liu me vakayarayarataki iko ki na duidui se kauti iko tani mai na bula vakatisaipeli vakalougatataki kei na veiqaravi vakaturaga ni matabete!

Sa rui levu na ka e gadrevi kina vei keda yadua, vakamatavuvale, kei na Lotu i Karisito ena noda vakataratara wale tu ga kina na cakacaka tabu oqo.

Me da tisaipeli i Jisu Karisito e sega ni dua na ka me caka ga vakadua ena dua na macawa se vakadua ena dua na siga. Oqo na sasaga me caka tikoga e veigauna taucoko.

Na iyalayala ni Turaga vei ira na Nona matabete dina e voleka ni sa rui vakaiyanaqa me da kila taucoko sara.

O ira era yalodinataka na matabete i Eroni kei Melikiseteki ka qarava vakavinaka na nodra ilesilesi “ena vakasavasavataki ira na Yalo Tabu ka ra na vakavou.” O koya ena soli kina vua na veika kecega sa tu vei Tamaqu.¹⁰

Au vakadinadinataka na kaukauwa veisavai ni Veisorovaki i Jisu Karisito kei na kaukauwa ni veisau ni Yalo Tabu e rawa ni vakabula ka vueta na kawatamata. Sa ka dokai vei keda, noda itavi tabu, ka noda reki me da rogoca na kaci ni iVakabula me da muri Koya ena lomasoli kei na inaki taucoko ni yaloda. Me da “kuretaka laivi na sinucodo [eda] vesuki tu kina, ka tucake mai na kuvu ni soso, io [me da] lako tani mai na butobuto.”¹¹

Me da yadra ka kakua ni oca ena caka-vinaka, ni da sa “tura tiko na yavu ni dua na cakacaka levu,”¹² io na vakavakarau ni nona lesu mai na iVakabula. Kemuni na taciqu, ni da vakuria na rarama ni noda ivakaraitaki me ivakadinadina ki na totoka kei na mana ni dina vakalesui mai, eda na sega ni moce tiko ena gauna ni Veivakalesui mai. Au vakadinadinataka na veika oqo ka laiva vei kemuni na noqu veivakalougatataki ena yaca tabu ni noda iVakavuvuli, io o Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica Martin Luther King Jr., “Don’t Sleep Through the Revolution” (1966 Ware Lecture, Unitarian Universalist Association General Assembly, Hollywood, Florida, 18 ni Me, 1966).
2. Yavu ni Vakabauta 1:9.
3. Raica na blog.oxforddictionaries.com/press-releases/oxford-dictionaries-word-of-the-year-2013.
4. 2 Nifai 26:29.
5. Marika 8:34–35.
6. 3 Nifai 12:29.
7. Raica, me vakaoqo, lds.org/topics/addiction.
8. Maciu 22:37–39.
9. Efeso 5:14.
10. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 84:33, 38.
11. 2 Nifai 1:23.
12. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 64:33.

Mai vei President Henry B. Eyring

iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Na Matabete Tagane

Sa rawa mo ivakaraitaki cecere, ena gauna eso, se ivakaraitaki ca. Ko na sega ni kauwai beka kina, ia e kauwai kina na Turaga.

Era tu na tamata qaqa, vakabibi ni da se gone. Au a sucu ka tubu cake mai Princeton, New Jersey, e Amerika. Na timi ni qito rogolevu voleka e kea e ratou vakavalenivolavola liu tiko mai na Siti o New York. Era tiko kina e tolu na timi tagane ni tavipolo (baseball) ena veisiga makawa oya: na Brooklyn Dodgers, na New York Giants, kei na New York Yankees. E voleka toka yani vei keitou o Philadelphia ka ra tiko kina na timi ni itavipolo na Athletics kei na Phillies. E vuqa noqu dautavipolo qaqa era tiko ena timi oqo.

O Joe DiMaggio, e qito tiko ena New York Yankees, a noqu dautavipolo qaqa. Ni ratou dau tavipolo na taciqu kei na noqu itokani e rara ni koronivuli e yasa ni neitou vale, au dau tovolea meu tavi me vakataka e

dau cakava o Joe DiMaggio. Oqo se bera kina na retioyaloyalo (oqo se gauna makawa sara), kau dau vakayagataka ga na iyaloyalo ena niusiveva meu vakatotomuria nona tavi.

Niu sa tubu cake tiko, a draivataki au o tamaqu ki na Yankee Stadium. Oqo na gauna duadua ga au raici Joe DiMaggio kina me qito. Me vaka ga niu se tiko kina, au raitayaloyalotaki koya ni sa walicaka na itavi ka raica ni sa vukataki na polo vulavula ki vei ira na sarasara e lomadonu.

Ia, na noqu kila na tavipolo e sega mada ga ni volekati noqu dauqito qaqa. Ia eso na gauna niu tavia vakavinaka na polo, e voleka ni tautauvata na kaukauwa ni nona walicaka.

Ni da digitaki ira na qaqa, eda sa tekivu meda vakatotomuria, kila se

